

Muzyczne klucze

- [Muzyczne klucze](#)

Muzyczne klucze

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

I. Indywidualna i zespołowa ekspresja twórcza, doskonalenie umiejętności muzycznych.

1. W zakresie śpiewu. Uczeń:

1) śpiewa ze słuchu lub z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, a cappella, z akompaniamentem) minimum 10 różnorodnych utworów wokalnych w roku szkolnym:

a) piosenki z repertuaru dziecięcego, młodzieżowego, popularnego i ludowego;

II. Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.

1. Uczeń zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce:

a) podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;

2. Uczeń odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej:

1) nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii;

Nauczysz się

opisywać poszczególne klucze muzyczne;

wskazywać obecnie używane klucze muzyczne;

odczytywać zapis muzyczny w poszczególnych kluczach muzycznych;

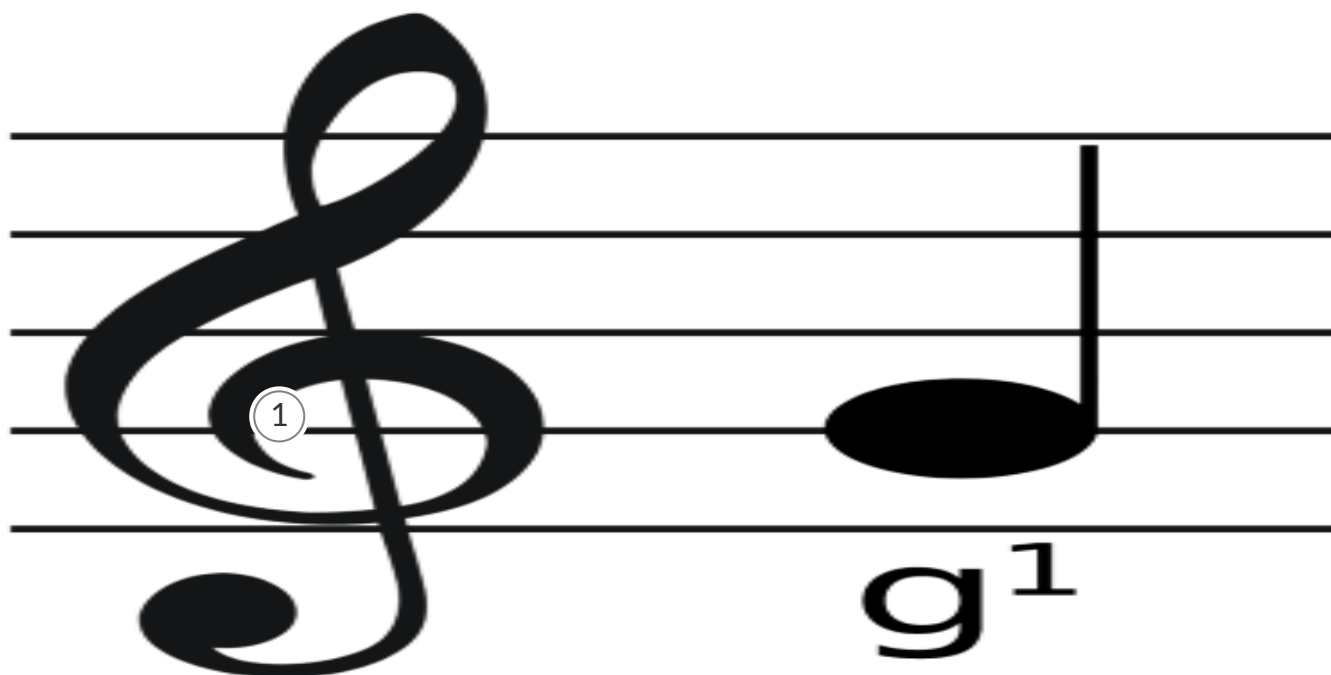
stosować właściwą terminologię muzyczną.

Co oznacza klucz w muzyce?

Klucz muzyczny jest graficznym znakiem określającym położenie poszczególnych dźwięków na **pięciolinii**.

Dawniej - w X wieku - na początku linii używano liter alfabetu, z czasem ich kształt ulegał zmianie, aż do przyjęcia formy, która znana jest dzisiaj.

W zależności od wyznaczonego dźwięku wyróżniamy trzy rodzaje kluczy: G, F, C.

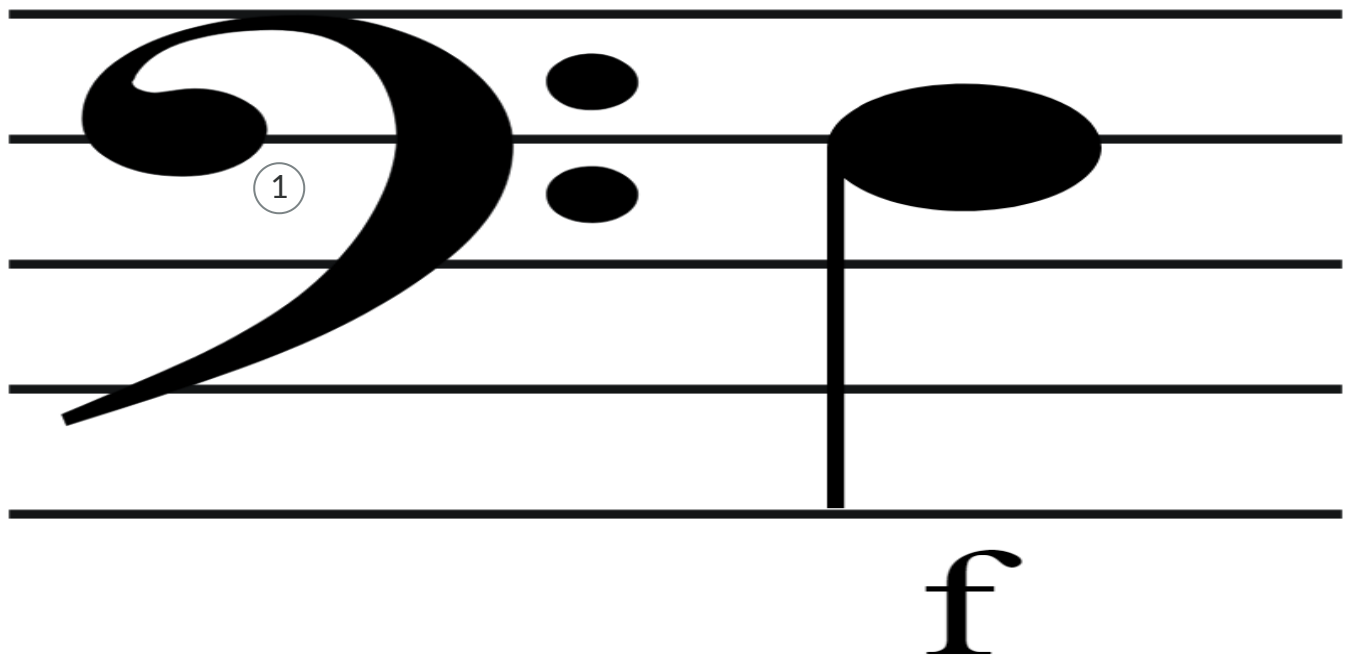
1

Klucz sopranowy rozpoczyna się od drugiej linii i wyznacza dźwięk g.

Klucz sopranowy, online-skills, CC BY 3.0

Gdy **klucz G** rozpoczyna się ślimakiem na pierwszej linii nazywa się **dyszkantowym**, natomiast jeśli na drugiej - **wiolinowym**.

Obecnie w użyciu pozostał tylko drugi z nich. Jest najpowszechniej stosowanym kluczem w muzyce i służy do zapisu partii większości instrumentów, a także utworów przeznaczonych na głos ludzki: sopran, alt, tenor.

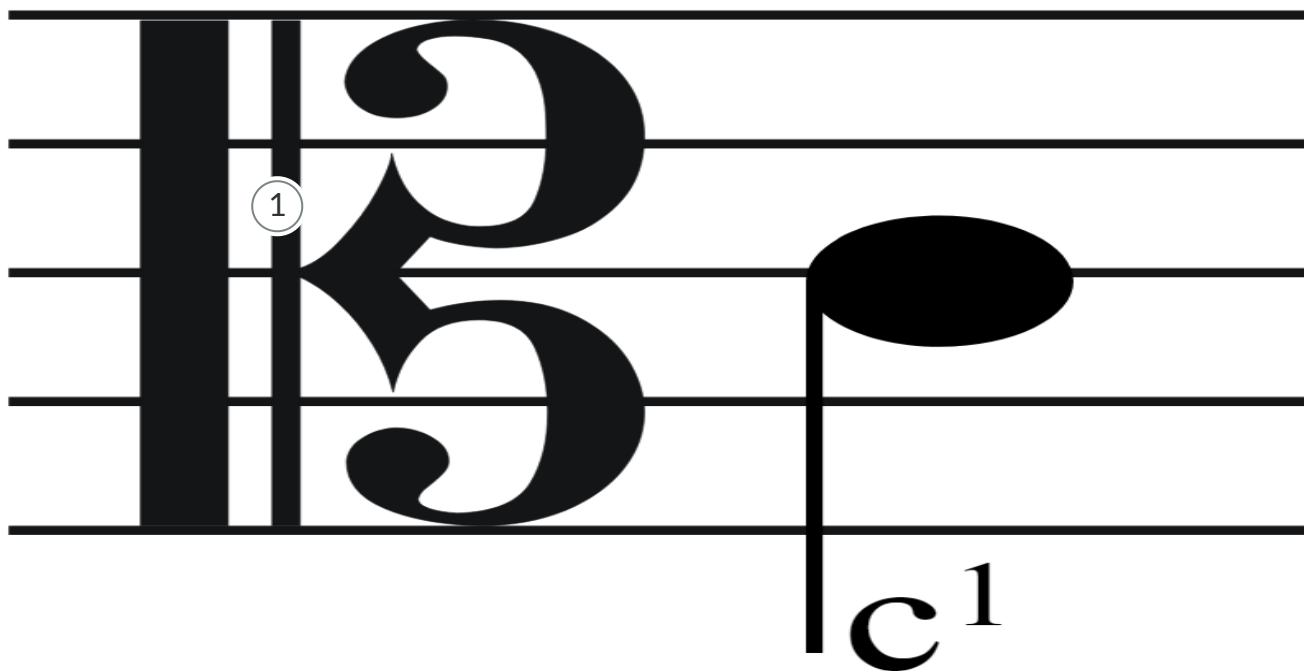
1

Klucz basowy rozpoczyna się od czwartej linii i wyznacza dźwięk f.

Klucz basowy, online-skills, CC BY 3.0

Klucz F rozpoczyna się ślimakiem od trzeciej (**klucz barytonowy**), czwartej (**klucz basowy**), bądź piątej (**klucz subbasowy**) linii.

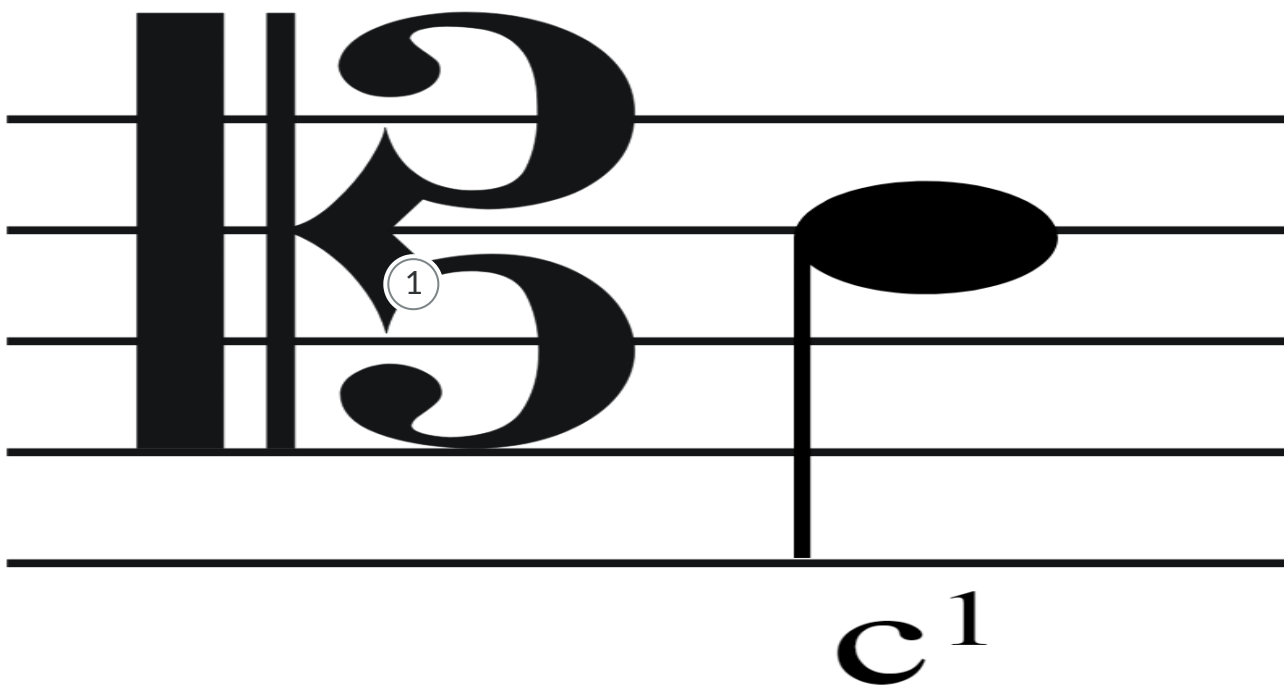
Obecnie w użyciu pozostał tylko drugi z nich. Służy do zapisu partii instrumentów wykonujących linię basową, np. fortepianu, kontrabas, organów a także głosu ludzkiego: barytonu, bas-barytonu, basu.

1

Klucz altowy wcięciem na trzeciej linii wyznacza dźwięk c.

Klucz altowy, online-skills, CC BY 3.0

1

Klucz tenorowy wcięciem na czwartej linii wyznacza dźwięk c.

Klucz tenorowy, online-skills, CC BY 3.0

Klucz C składa się z dwóch linii oraz nawiasu przypominającego cyfrę 3. Jego wcięcie, znajdujące się na pierwszej (**klucz sopranowy**), drugiej (**klucz mezzosopranowy**), trzeciej (**klucz altowy**), czwartej (**klucz tenorowy**) linii, wyznacza dźwięk c.

Dawniej służył do zapisu partii chóralnej, z czasem jednak został wyparty przez klucz wiolinowy i basowy.

Obecnie w użyciu pozostał tylko trzeci i czwarty z nich. Klucz altowy służy do zapisu partii niektórych instrumentów, np. altówki, puzonu, rożka angielskiego. W kluczu tenorowym są zapisane wyższe partie wiolonczeli, fagotu.

Miejsce klucza na pięciolinii

1

Dwie pięciolinie połączone są klamrą, zwaną akoladą. Oznacza to, że powinny być zagrane jednocześnie.

2

Na początku pięciolinii umieszczony jest klucz muzyczny.

3

Po kluczu muzycznym zapisane są znaki przykluczowe, określające tonację utworu.

Po znakach przykluczowych zawarte jest metrum, określające układ akcentów kompozycji.

Fragment pięciolinii ukazuje przykład partytury fortepianowej.

Przykład fragmentu zapisu nutowego, online-skills, CC BY 3.0

Polecenie 1

Zapoznaj się z zapisem melodii *Włazł kotek na płotek* w poszczególnych kluczach. Spróbuj zaśpiewać utwór na podstawie zapisu w kluczu altowym.

„Włazł kotek na płotek” zapisany w kluczu wiolinowym, online-skills, CC BY 3.0

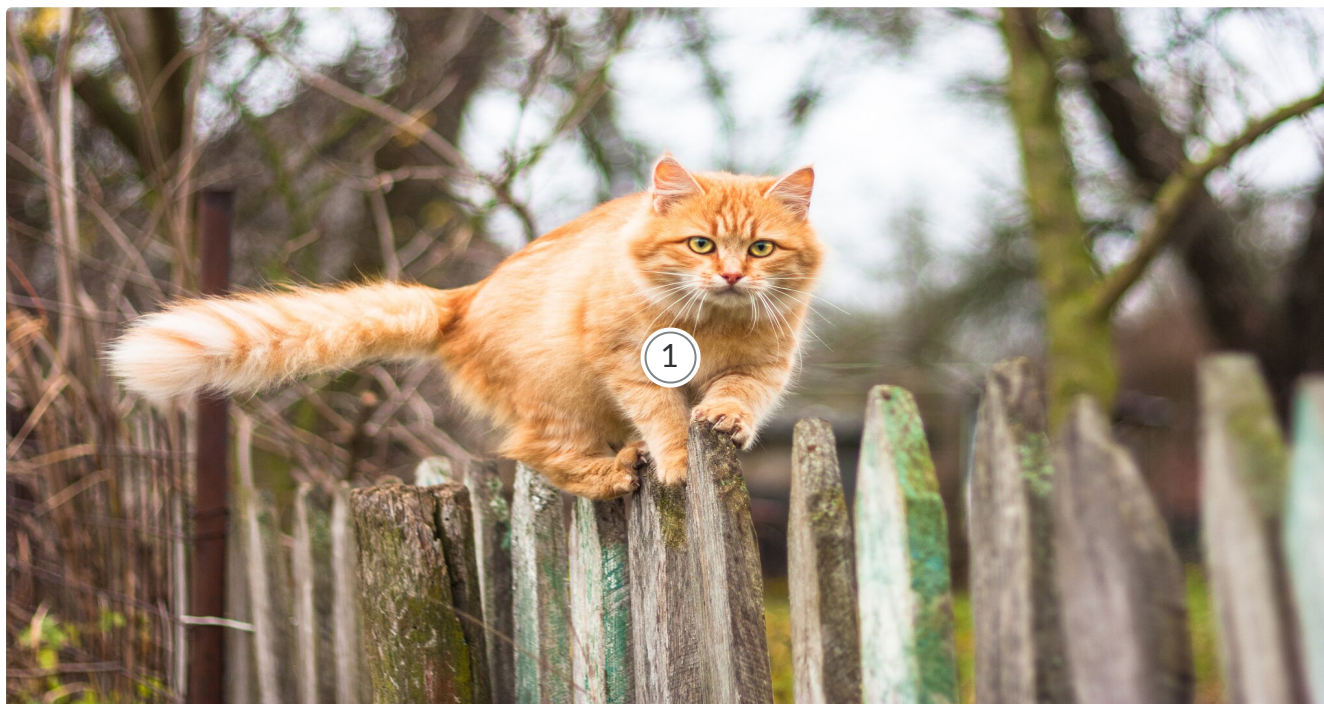
„Włazł kotek na płotek” zapisany w kluczu altowym, online-skills, CC BY 3.0

„Włazł kotek na płotek” zapisany w kluczu basowym, online-skills, CC BY 3.0

Polecenie 2

Wysłuchaj piosenkę i spróbuj ją zaśpiewać wykorzystując tekst piosenki.

1

Wlazł kotek na płotek

Wykonawca: Barbara Pliszka & A'Vista

Źródło: Jestem sobie przedszkolaczek. Volume 2

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/Phb3cSxjc>

Kotek na płocie, online-skills, CC BY 3.0 (ilustracja); „Wlazł kotek na płotek”, online-skills, CC BY 3.0

🔊 Wlazł kotek na płotek

I mruga.

Ładna to piosenka,

Niedługa.

Niedługa, niekrótka,

A w sam raz.

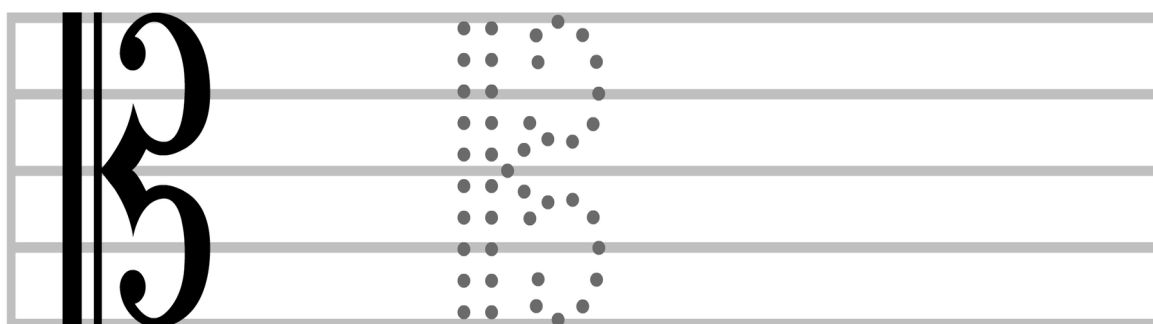
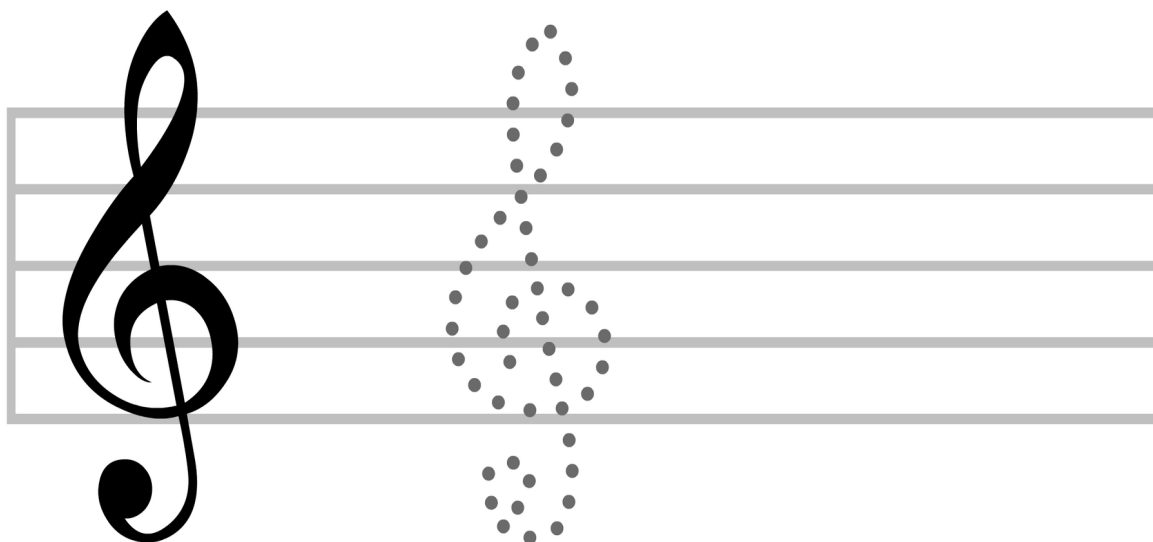
Zaśpiewaj koteczku jeszcze raz

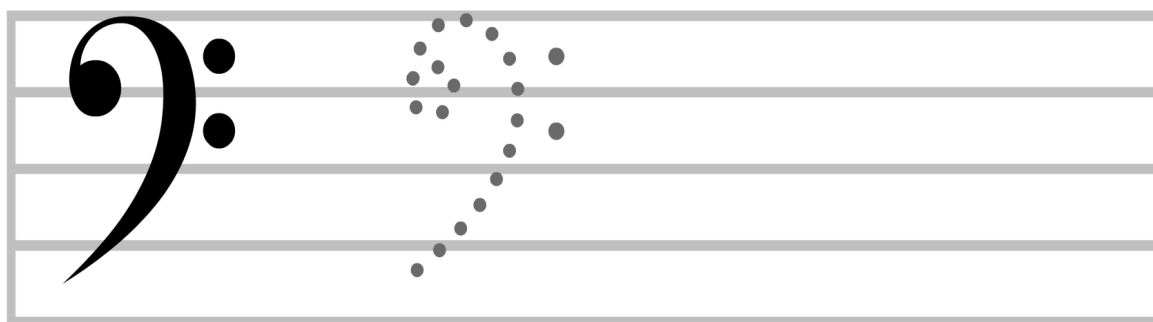
Zmodyfikowany tekst na podstawie:

https://bibliotekapiosenki.pl/utwory/Wlazi_kotek_na_plotek/tekst (dostęp z dnia 31.03.2018)

Polecenie 3

Poznałeś znaczenie i miejsce kluczy muzycznych na pięciolinii. Czas na naukę ich rysowania. Narysuj wskazane klucze za pomocą myszki. Możesz także wydrukować pięciolinie i narysować klucz przy pomocy ołówka lub długopisu. Rysuj najpierw po śladzie, następnie samodzielnie na pięciolinii. Zwróć uwagę na odpowiednie umieszczenie klucza na pięciolinii.

Ćwiczenie 1

Zaznacz klucze C.

☐ Klucz wiolinowy

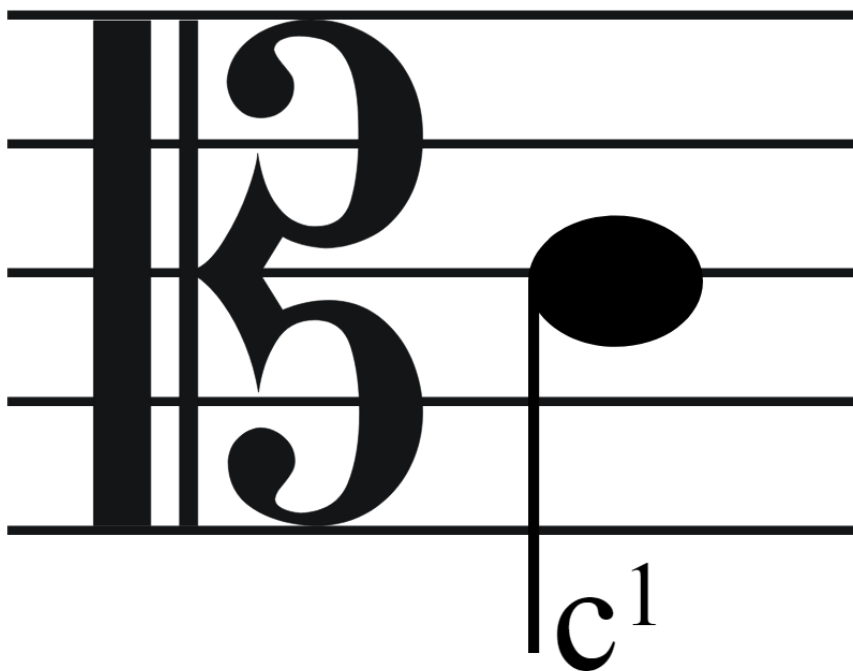
☐ Klucz altowy

☐ Klucz tenorowy

☐ Klucz basowy

Ćwiczenie 2

Rozpoznaj klucz znajdujący się na ilustracji.

☐ Klucz tenorowy

☐ Klucz wiolinowy

☐ Klucz basowy

☐ Klucz altowy

Ćwiczenie 3

Zaznacz zdania prawdziwe.

- ☐ Wcięcie klucza tenorowego określa położenie dźwięku G.
- ☐ Pierwsze klucze pochodziły od liter alfabetu.
- ☐ Klucz altowy jest obecnie najpowszechniej używanym kluczem.
- ☐ Klucz basowy należy do grupy kluczy F.

Ćwiczenie 4

Obecnie najczęściej stosowanymi kluczami w muzyce są:

- ☐ klucz subbasowy
- ☐ klucz mezzosopranowy
- ☐ klucz basowy
- ☐ klucz barytonowy
- ☐ klucz wiolinowy

Ćwiczenie 5

Zaznacz typ klucza, w którym zapisana została melodia.

Ćwiczenie 7

Zaznacz instrumenty, których partie zapisuje się w kluczu tenorowym.

☐ Fagot

☐ Altówka

☐ Fortepian

☐ Wiolonczela

Polecenie 4

Przyjrzyj się zapisowi melodii w kluczu wiolinowym. Zapisz ją w poznanych dzisiaj kluczach muzycznych.

Melodia do polecenia nr 4, online-skills, CC BY 3.0

Słownik pojęć

Pięciolinia

pięć równoległych linii poziomych, na których umieszcza się znaki nutowe.

Źródła: K. Biegański, S. Śledziński, *Mała encyklopedia muzyki*, 1981

Biblioteka muzyczna

Bibliografia

Franciszek Wesołowski, *Zasady Muzyki*, PWM Warszawa 1960.